

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa M.S. i K.D.

przeciwko J.G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 26 listopada 2019 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 11 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV Ca (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił apelację pozwanego - powoda wzajemnego J.G. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 28 sierpnia 2018 r., którym uwzględniono w części powództwo główne M.S. i K.D. oraz oddalono powództwo wzajemne w całości. Podstawą odrzucenia było nieuiszczenie w określonym terminie opłaty od apelacji. Sąd uznał ponadto, że nieuzasadnione było przywrócenie terminu do dokonania tej czynności postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 17 grudnia 2018 r. wobec nieuprawdopodobnienia okoliczności usprawiedliwiających jego uchybienie.

Pozwany - powód wzajemny wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego. Dochodząc jego uchylenia w całości zarzucił naruszenie przepisów

postępowania, tj. art. 169 § 2, art. 243, art. 373, art. 378 w zw. z art. 365 i art. 380 k.p.c. przez niezastosowanie, art. 233 k.p.c. przez błędne interpretowanie zdarzeń faktycznych, art. 375 i art. 369 w zw. z art. 370 k.p.c. przez błędne zastosowanie. Ponadto, nie wskazując wprost zarzutu nieważności postępowania i adekwatnej podstawy prawnej podniósł, że naruszono jego prawa do obrony.

Sąd Najwyższy zważył:

W pierwszym rzędzie wskazać należy, że nie zachodzi nieważność postępowania na skutek naruszenia prawa do obrony, które skarżący uzasadnia twierdzeniem, że mimo korzystania „z dobrodziejstwa decyzji Sądu pierwszej instancji” w przedmiocie przywrócenia terminu na skutek „chybionych czynności Sądu odwoławczego” nie miał możliwości uzupełnienia czy skorygowania swego stanowiska w przedmiocie uprawdopodobnienia przyczyn niezachowania terminu do dokonania czynności polegającej na uiszczeniu opłaty sądowej. Tak motywowane stanowisko nie potwierdza zarzutu. Zgodnie z art. 169 k.p.c. pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu, przy czym w piśmie tym należy uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające wniosek. Orzecznictwo i piśmiennictwo zgodnie przyjmują, że uprawdopodobnienie okoliczności uzasadniających wniosek o przywrócenie terminu stanowi wymóg formalny określony w ustawie, który musi być spełniony równocześnie ze złożeniem wniosku. Oznacza to, że nie podlega on uzupełnieniu i brak podstaw do przeprowadzenia postępowania naprawczego. Konsekwentnie niedopuszczalne jest również sanowanie tego uchybienia w toku dalszego postępowania.

Co do zasady zachowuje aktualność uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, mająca moc zasady prawnej, z dnia 30 stycznia 1968 r., III CZP 77/67 (OSNC 1968, nr 12, poz. 202), w myśl której sąd rewizyjny z mocy art. 375 k.p.c. odrzuca rewizję, jeżeli sąd pierwszej instancji bezpodstawnie przywrócił termin do jej wniesienia. Sprawdzanie zasadności przywrócenia uchybionego terminu do wniesienia apelacji odbywa się w ramach kontroli zachowania warunków formalnych apelacji, którą sąd drugiej instancji

przeprowadza z urzędu na podstawie art. 373 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1998 r., III CKN 471/97, OSP 1999, nr 4, poz. 83, z dnia 12 marca 1999 r. I CKN 1227/98 i I CKN 1422/98, z dnia 7 listopada 2001 r., V CZ 210/01). Wydanie orzeczenia w tym przedmiocie następuje na posiedzeniu niejawnym, a nie na rozprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2014 r., V CZ 28/14). Niemniej i wówczas zapada przesłankowe postanowienie o zmianie postanowienia Sądu pierwszej instancji w przedmiocie przywrócenia terminu poprzez oddalenie wniosku. Postanowienie takie nie kończy postępowania w sprawie i nie podlega samodzielnemu zaskarżeniu (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001, Nr 1, poz. 1). Badanie jego prawidłowości może nastąpić tylko w sposób pośredni, przy rozpatrywaniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Warunkiem koniecznym przeprowadzenia tzw. kontroli uprzedniej na podstawie art. 380 k.p.c. jest jednak zamieszczenie w zażaleniu stosownego wniosku (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2002 r., II CZ 109/02, z dnia 24 września 2015 r., V CZ 49/15, z dnia 15 grudnia 2017 r., III CZ 49/11 – nie publ.). W zażaleniu pozwanego - powoda wzajemnego wniosek taki nie został sformułowany, chociaż uzasadnienie środka zaskarżenia koncentruje się na kwestionowaniu zasadności odmowy przywrócenia terminu. Gdyby jednak - ze względu na niewydanie wprost postanowienia o oddaleniu wniosku przez Sąd Okręgowy i argumenty powołane w uzasadnieniu zażalenia - przyjąć korzystną dla niego interpretację i uznać, że skarżący wniósł o dokonanie kontroli odmowy przywrócenia terminu, to i tak nie byłoby podstaw do uwzględnienia zażalenia. Przyjmuje się, że winą strony w znaczeniu procesowym jest nieprzykładanie staranności i troskliwości w tym wysokim stopniu, jakiego wymaga z natury rzeczy prowadzenie procesu, nieprzestrzeganie wszelkich potrzebnych i możliwych środków ostrożności dla dopełnienia w terminie czynności procesowej, jeżeli skutek tego czynności procesowej nie dokonano w terminie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., II UZ 14/12). Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że brak winy podlega ocenie na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od

strony należycie dbającej o swoje interesy. Przeszkoda, uzasadniająca przyjęcie uprawdopodobnienia braku winy, zachodzi wówczas, gdy dokonanie czynności było w ogóle, tj. w sensie obiektywnym, niemożliwe albo gdy nie można było oczekiwać od strony, że w danych okolicznościach zachowa termin procesowy. Możliwość przywrócenia terminu wyłączają nawet takie zachowania, którym można przypisać charakter lekkiego niedbalstwa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2016 r., III CZ 41/16, z dnia 9 listopada 2016 r., II CZ 109/16, nie publ., z dnia 3 lipca 2015 r., IV CZ 20/15, z dnia 15 września 2017 r., III CZ 31/17 – nie publ.). Przyjęto, że choroba może uzasadniać uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu prawa procesowego tylko wówczas, gdy stanowi ona nadzwyczajne wydarzenie, którego skutków nie można przewyżyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2014 r., V CZ 69/14, nie publ., z dnia 20 stycznia 2011 r., I UZ 169/10 - nie publ.). Okoliczność braku zawinienia wymaga jedynie uprawdopodobnienia, które jest wyjątkiem od reguły formalnego przeprowadzenia dowodu, działającym na korzyść strony powołującej się na określony fakt, nie umożliwia jednak poprzestania na samych twierdzeniach strony. Różnica polega m.in. na tym, że uprawdopodobnienie przeprowadza się za pomocą środków nieskrępowanych wymaganiami stawianymi co do formy przez przepisy kodeksu postępowania cywilnego (por. postanowienie SN z dnia 19 maja 2006 r., III CZ 28/06).

Zażalenie nie wykazało wadliwości stanowiska Sądu drugiej instancji w przedmiocie nieistnienia usprawiedliwionych przyczyn uzasadniających brak zawinienia uchybienia terminu do uiszczenia opłaty. Zdarzenia dotyczące problemów psychicznych, zdrowotnych i rodzinnych pozwanego, mające wykazać niezawinione uchybienie terminu do uiszczenia opłaty miały miejsce w pewnym, niekiedy znacznym, odstępie czasowym od terminu określonego do dokonania tej czynności. Termin do uiszczenia opłaty od apelacji upłynął dnia 31 października 2018 r. Pozwany powołał się na stan depresyjno-lękowy, związany z uzależnieniem od hazardu, potwierdzony kartą informacyjną leczenia prowadzonego wiosną i latem 2017 r. i jednorazowym zgłoszeniem się do Poradni Profilaktyki i Terapii Uzależnień w dniu 16 listopada 2018 r. Rozpad związku małżeńskiego nastąpił wcześniej, a jego potwierdzeniem był wyrok rozwodowy z dnia 23 lutego

2018 r. Po tej dacie pozwany brał czynny udział w postępowaniu sądowym, m.in. składając szczegółowe zeznania w lipcu i sierpniu 2018 r. Wskazana sekwencja wydarzeń oraz brak innych szczególnych okoliczności potwierdza brak podstaw do przywrócenia terminu i zasadność orzeczenia o odrzuceniu apelacji

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie jako bezzasadne (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

as]

aj